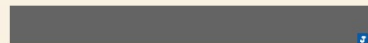

Powerport Moerdijk - Tussenproduct

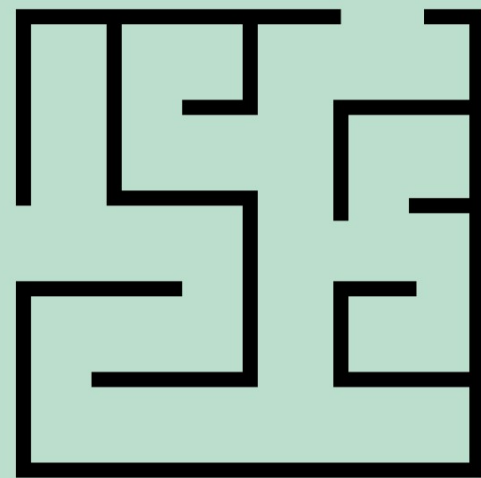
Procedurescenarios

BL2239-HAS-XX-ZZ-PP-Z-0002

Restricted

26 februari 2026

Inhoudsopgave

- Tijdlijnen lopende energieprojecten en ontwikkeling ruimtevrage in Powerport Moerdijk
- Tijdlijnen planuitwerking drie gebiedsdelen (HiM, Amergebied en Drimmelen)
- Gebiedsgerichte aanpak (afspraken in BOL) + instrumentatie & governance
- Welke instrumenten zijn inzetbaar en wat is hun positie in beleidscyclus Omgevingswet
- Kenmerken van de diverse instrumenten en rol in proces Powerport Moerdijk
- Welke scenario's zijn denkbaar en wat zijn de voor- en nadelen?
- Voorlopige beoordeling scenario's
- Inzichten t.b.v. BOL juni 2026
- Aandachtspunten t.b.v. eindrapport

Tijdslijnen lopende grote (energie)projecten

planning onder voorbehoud

HSS/MSS Port of Moerdijk (PoM 380 kV)

- Projectbesluit van Minister van KGG
- VKA Q3 2026 > OPb Q3 2028 > Pb Q4 2028

Hoogspanningstracé + converter Nederwiek 3

- Projectbesluit van Minister van KGG
- VKA Q1 2025 > OPb Q3 2027 > Pb Q3 2028

380kV Zuid-west Oost (Rilland – Tilburg)

- Vergunningen afgegeven > bouw is gestart

380kV tracé Geertruidenberg - Krimpen a/d IJssel of Crayestein (GTB-KIJ/CST)

- Projectbesluit van Minister van KGG
- VKB Q2 2026 > OPb Q2 2027 > Pb eind 2027

Programma Verbindingen aanlandingen wind op zee (pVAWOZ)

- Programma van Minister van KGG
- Moerdijk: geen onderdeel van Voorverkenning Diepe aanlandingen - Vaststelling eind 2026

Delta Rhine Corridor West (DRC)

- Projectbesluit van Minister van KGG
- VKB Q4 2027 > OPb Q1 2029 > Pb Q4 2029

Delta Schelde Connection (DSC)

- Projectbesluit van Minister van KGG
- Start Q1 2026 > planning VKB > OPb > Pb n.t.b.

Waterstofnetwerk Zuid-West Nederland

- Projectbesluit van Minister van KGG
- VKB Q1 2026 > OPb Q3 2026 > Pb Q1 2027

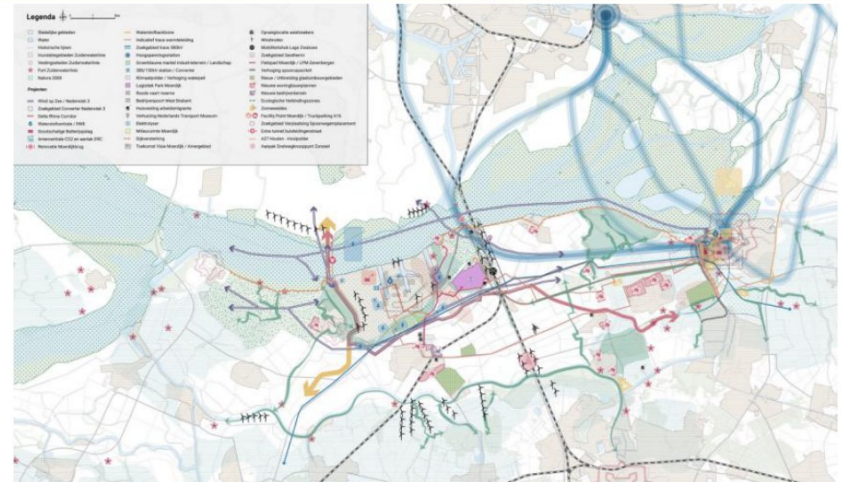
Wilhelminakanaal, Amertak, Donge (WAD)

- Projectbesluit van Waterschap Brabantse Delta (al dan niet in combinatie met een programma)
- Technisch onderzoek/systeembeslissing 2027
- Startbeslissing begin 2028

Overige functies/ruimte vraag in Powerport Moerdijk

Expliciet onderdeel van besluitvorming 700 hectare

- Autonome groei HiM – hier zit een deel circulaire economie in, namelijk het circulair maken van bestaande industrie/ketens op het HiM.
- Port of Moerdijk 380-150-20kV hoogspanningsstation
- Converterstation Nederwiek 3
- 1 of 2 converterstations VAWOZ
- Elektrolyse/waterstofproductie
- Grootschalige batterijopslag
- Uitbreiding/extra 380kV station
- Tracés voor hoogspanningskabels & buisleidingen (DRC, Zuid-West Oost 380kV/Rilland Tilburg en 380kV Geertruidenberg-Krimpen aan de IJssel/Krayenstein)
- Natuurcompensatie en waterberging

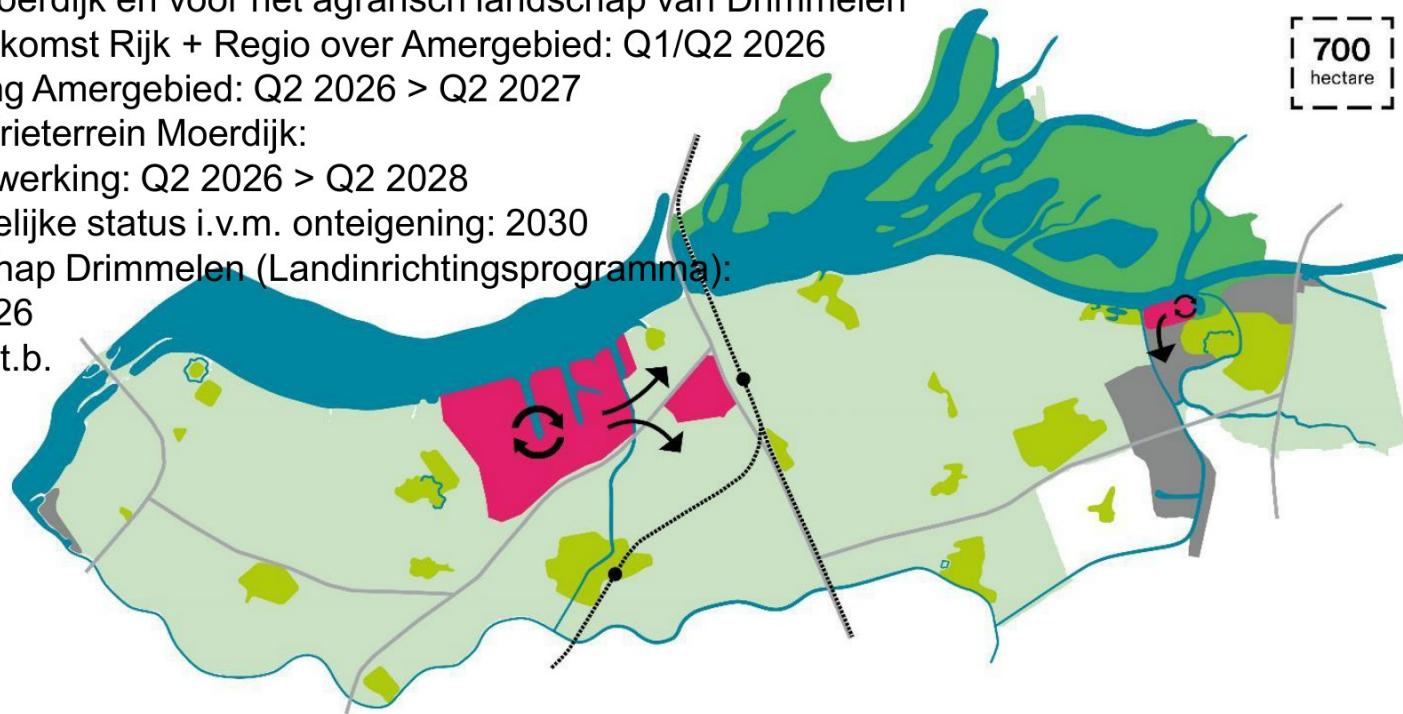
Ruimte vraag/projecten in scope van Ontwerptafel maar **niet expliciet** onderdeel van besluitvorming 700 hectare:

- Truckparking, huisvesting arbeidsmigranten
- Warmteleiding
- Grootschalige logistiek
- Circulaire economie
- Compressorstation DSC

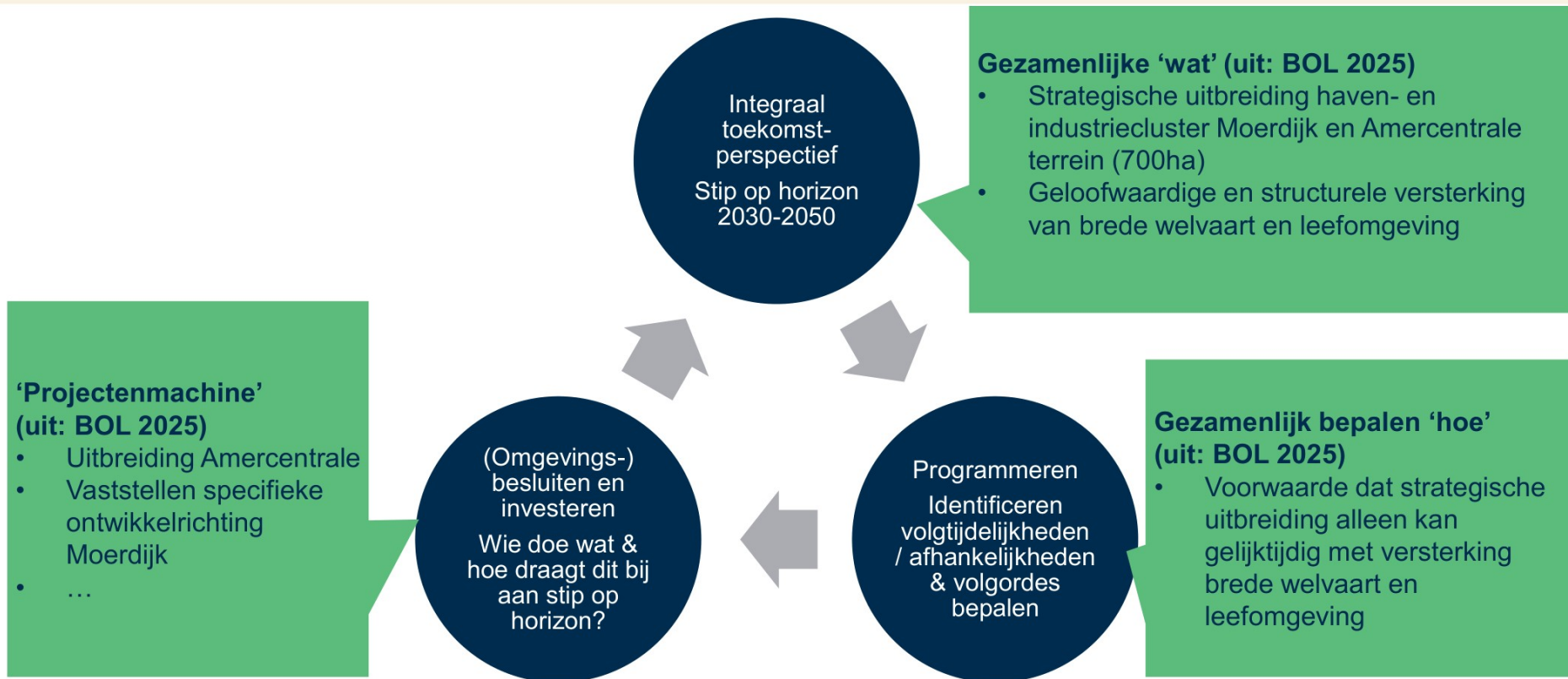
Tijdlijnen planuitwerking Powerport Moerdijk

De planuitwerking voor het Amergebied loopt vooruit op die voor het Haven- en industrieterrein Moerdijk en voor het agrarisch landschap van Drimmelen

- Bestuursovereenkomst Rijk + Regio over Amergebied: Q1/Q2 2026
- Gebiedsuitwerking Amergebied: Q2 2026 > Q2 2027
- Haven- en industrieterrein Moerdijk:
  - Gebiedsuitwerking: Q2 2026 > Q2 2028
  - Onherroepelijke status i.v.m. onteigening: 2030
- Agrarisch landschap Drimmelen (Landinrichtingsprogramma):
  - PvA Q3 2026
  - Planning n.t.b.

Gebiedsgerichte aanpak: theorie

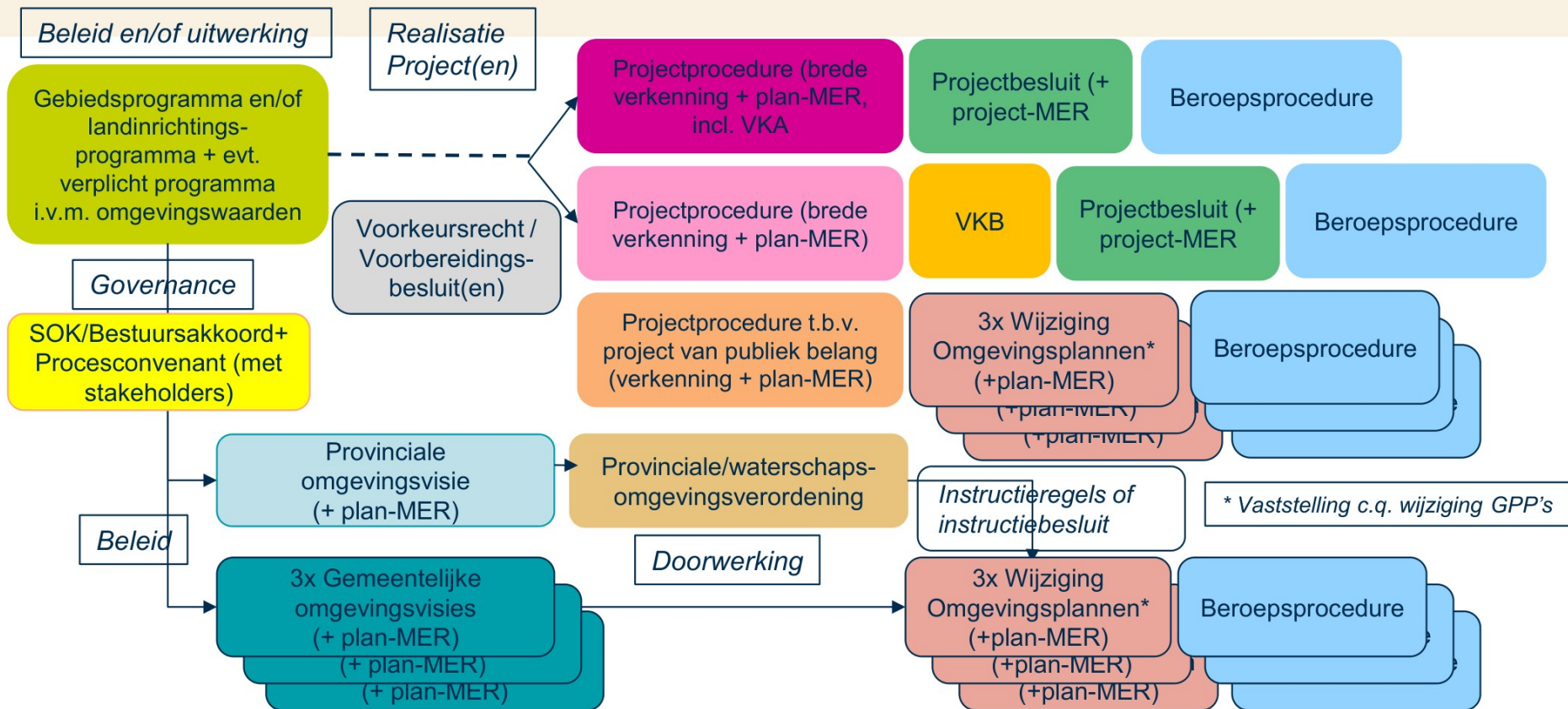
Gebiedsgerichte aanpak: instrumentatie & governance

- **Inhoud ('wat' en 'hoe') bepaalt vorm!**
- Instrumentenkoffer goed gevuld. Veel combinatiemogelijkheden
- Gedeeld beeld van inhoud noodzakelijk om optimale instrumentatiemix te selecteren
- Inhoud wordt bepaald in integrale gebiedsvisie en de daarop gebaseerde programmering. Kansenkaart voor integrale gebiedsvisie is einde 2026 gereed.
- Aantal nationale projectbesluiten wordt al eerder genomen. Hoe de integraliteit te borgen?
- Dit roept vraag op wat er in 'voorliggende' periode wenselijk en noodzakelijk is qua instrumentatie en governance voor de urgente (omgevings-)besluiten en investeringen.

Instrumentatie en governance ‘voorliggende’ periode

- Uit BOL 1/12/2025:
  - Voorwaarde dat strategische uitbreiding alleen kan gelijktijdig met versterking brede welvaart en leefomgeving
  - Tot besluit in BOL juni 2026 worden in de lopende procedures voor VAWOZ en POM geen definitieve locatiekeuzes gemaakt
- Kip-ei situatie voorkomen door in de ‘lopende’ projectbesluiten te beslissen wat de bijbehorende versterking brede welvaart en leefomgeving is.
Bijvoorbeeld aan de hand van een:
  - integraal beoordelingskader (= instrument)
  - en/of financiële bijdrage aan een leefbaarheidsfonds, dat wordt ingezet ter financiering van brede welvaart- en leefbaarheidsmaatregelen, die later uit integrale visie zullen blijken (= instrument)
  - en/of een integrale stuurgroep t.b.v. besluitvorming over ‘lopende’ projectbesluiten (= governance)

Welke instrumenten zijn hier inzetbaar?

Generiek spoor vs projectspoor

Gebiedsprogramma (Rijk/PNB + 3 gemeenten + waterschap) t.b.v. bepaling ontwikkelrichting Powerport Moerdijk in samenhang met de reeds geplande energie-infrastructuur en overige projecten

Generieke regels

Bijv. t.b.v. doorwerking
ruimtereserveringen in
het OP via **wijziging Bkl**

Wijziging Omgevingsplan
(t.b.v. vastlegging van
bijv. ruimtereserveringen)

Per project

Bijv. t.b.v. doorwerking
ruimtereserveringen in
het OP via concreet
instructiebesluit

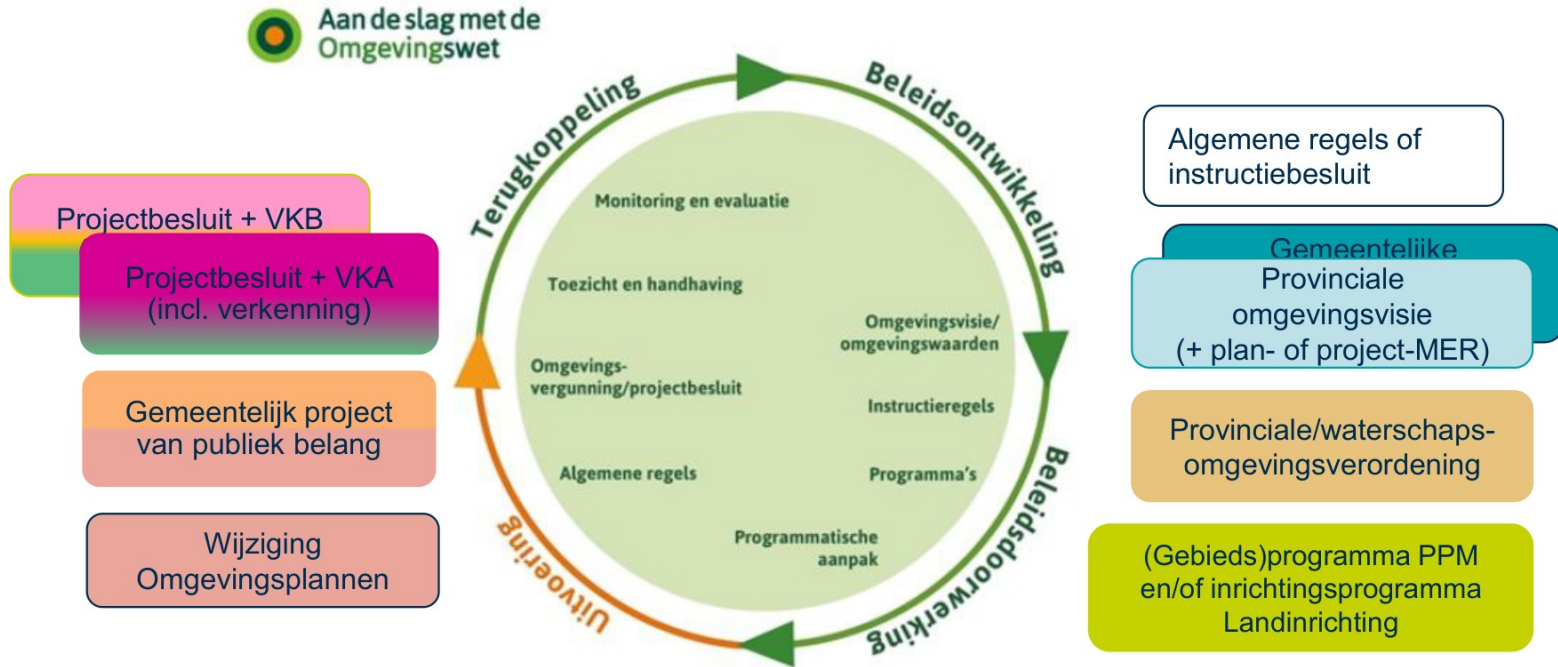
Wijziging Omgevingsplan
(t.b.v. vastlegging van bijv.
ruimtereserveringen)

Vorbereidingsbesluit
(t.b.v. tijdelijke
'bevrozing' OP)

Projectbesluit (t.b.v.
realisatie concreet
project), fungeert als
BOPA, tenzij OP direct
wordt gewijzigd

Diverse Omgevings-
vergunningen (t.b.v.
realisatie concreet
project)

Positie instrumenten in beleidscyclus Omgevingswet

Programma (gebiedsgericht of thematisch)

(Gebieds)programma PPM
en/of inrichtingsprogramma
Landinrichting

Globale omschrijving

- Uitvoeringsgericht document met maatregelen voor bescherming, beheer, gebruik en ontwikkeling gebied op de korte(re) termijn.
- Kan gebiedsgericht of thematisch. Soms verplicht (bijvoorbeeld bij het niet halen van omgevingswaarden).
- Kan door meerdere overheden worden opgesteld (deze stellen ieder hetzelfde programma vast) Voor een inrichtingsprogramma landinrichting is GS bevoegd gezag
- Verplichte vroegtijdige publieksparticipatie (10.8 Ob).
- Zelfbindend, waardoor er geen beroep tegen open staat, tenzij sprake van specifieke rechtsgevolgen.
- Kan plan-mer-plichtig zijn (indien kaderstellend voor mer-plichtige activiteiten).
- In dat geval uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing.

Voordelen

- Geeft flexibiliteit.
- Borgt milieueffecten.
- Vergroot voorspelbaarheid door beleidsmatige koppeling aan omgevingsvisies.
- Leidt tot kortere doorlooptijd van de opvolgende projectprocedure(s).
- Grondslag voor voorkeursrecht en evt. landinrichting (bij inrichtingsprogramma landinrichting)
- Geen beroepsprocedure.

Nadelen

- Minder detail.
- Vereist afstemming met andere programma's.
- Mogelijk kaderstellend (plan-mer-plicht).
- Voor realisatie van concreet project is altijd nog een vervolgstap nodig (is dus een extra tussenstap).

Provinciale + gemeentelijke omgevingsvisies

Gemeentelijke
Provinciale
omgevingsvisie
(+ plan- of project-MER)

Globale omschrijving

- Strategische/integrale visie voor de fysieke leefomgeving.
- Richt zich op grote lijnen voor o.a. ruimte, water, natuur, milieu, mobiliteit, erfgoed en leefkwaliteit.
- Gericht op de lang(ere) termijn.
- Bepaalt richting en ambities voor gebiedsontwikkeling.
- Verplichte vroegtijdige publieksparticipatie (10.8 Ob)
- Zelfbindend
- Inhoud bepaalt plan-mer-plicht (indien kaderstellend voor mer-plichtige activiteiten)
- Uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing.
- Vastgesteld door zowel Rijk, provincie en gemeenten.
- Mogelijkheid tot het opstellen van een regionale omgevingsvisie (let wel: er mag maar 1 omgevingsvisie per grondgebied!)

Voordelen

- Integraal karakter.
- Als voorbereiding op het verplichte omgevingsplan en op programma's.
- Grondslag voorkeursrecht.
- Geen beroepsprocedure.

Nadelen

- Eén omgevingsvisie per grondgebied, dus regionale omgevingsvisie moet ook de lokale aspecten bevatten.
- Uitgebreide voorbereidingsprocedure zorgt voor lange doorlooptijd.
- Voor concrete realisatie van een alternatief is altijd nog een vervolgstap nodig (is dus een extra tussenstap).

Decentrale regels (verordeningen + omgevingsplannen)

Prov. Omgevingsverordening/
Waterschapsverordening/
Omgevingsplan

Globale omschrijving

- Gebiedsdekkende set regels voor herhaalde toepassing:
  - Omgevingsverordening (provincie)
  - Waterschapsverordening (waterschap)
  - Omgevingsplan (gemeente)
- Verordeningen: (juridisch bindende) beleidsdoorwerking door opname instructieregels voor bijv. ruimtereserveringen en juridische basis voor vergunningverlening.
- Omgevingsplan: juridische basis voor beoordeling wat er in een gebied wél en niet mag: regels voor bouwactiviteiten, gebruiksfuncties, milieuzonering, water, natuur en veiligheid, evenals de kaders voor vergunningverlening.
- Tegen het omgevingsplan staat beroep tegen open.

Voordelen

- Grondslag voor prolongatie voorkeursrecht.
- Geschikt voor herhaalde toepassing.
- Sluit aan bij opzet van het lokale omgevingsplan.

Nadelen

- Afstemming met projectbesluit en nationale kaders noodzakelijk.
- Voor concrete initiatieven die nog uitwerking behoeven en waarbij het nodig om regels te stellen buiten het perceel in kwestie.
- Indien het nodig is om regels uit het omgevingsplan te schrappen (kan niet met een BOPA of een projectbesluit dat voorlopig geldt als een BOPA).
- Uitgebreide voorbereidingsprocedure en besluitvorming door gemeenteraad (OP).

Projectbesluit (incl. verkenning) + VKA

Projectbesluit + VKA (incl. verkenning)

Globale omschrijving

- Instrument voor realisatie van project met publiek belang, ook in afwijking van geldende regels.
- Vooral gebruikt voor grote en complexe ruimtelijke projecten (bijvoorbeeld infrastructuur, gebiedstransformatie).
- Wijzigt het omgevingsplan voor zover project daarmee in strijd is
- Projectprocedure met een VKA bestaat uit 2 fasen (verkenning + projectbesluit, zie slide 9.)
- Bevoegd gezag afhankelijk van de relevante belangen (Minister, GS of dagelijks bestuur waterschap), Minister kan delegeren aan GS (maar instemming GS verplicht, 5.44b Ow).
- Vroegtijdige publieksparticipatie - 'uiterlijk bij aanvang van verkenning'.
- Uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing op ontwerp-projectbesluit.
- Projectbesluit kan project-mer-(beoordelings)-plichtig zijn.
- Rechtstreeks beroep bij de Afdeling en versnelde beslistermijn (binnen zes maanden na ontvangst verweerschrift)
- Mogelijkheid tot toepassen coördinatieregeling (5.45 Ow).

Voordelen

- Eén projectbesluit kan meerdere (geïntegreerde) vergunningen bevatten (en tevens het omgevingsplan wijzigen).
- Toepassing projectprocedure + coördinatieregeling Afd. 3.5 Awb t.b.v. vergunningprocedure (versnelt realisatie).
- Afdeling moet binnen 6 maanden na ontvangst verweerschrift uitspraak doen (art. 16.87 Ow), tenzij bijzondere omstandigheden.

Nadelen

- Alleen voor concrete projecten.
- Langere doorlooptijd door verplichte verkenning (inhoud van het participatieproces is vormvrij).
- Bij integratie van vergunningen in projectbesluit verschuift ook verantwoordelijkheid voor de handhaving naar bevoegd gezag projectbesluit (Rijk of PNB)
- Integratie van vergunningen vergt vaak gedetailleerd onderzoek (niveau vergunningaanvraag), TIL met ontwerp-projectbesluit niet altijd haalbaar. Dan beter toepassing coördinatieprocedure.
- Gebrek aan sturingsmogelijkheden van de gemeenten

Projectbesluit (incl. verkenning) + apart VKB

Projectbesluit + VKB (incl. verkenning)

Globale omschrijving

- Instrument voor realisatie van project met publiek belang, ook in afwijking van geldende regels.
- Vooral gebruikt voor grote complexe ruimtelijke projecten (bijvoorbeeld infrastructuur, gebiedstransformatie)
- Wijzigt het omgevingsplan voor zover project daarmee in strijd is.
- Projectprocedure met een VKB bestaat uit 3 fasen (verkenning + VKB + projectbesluit, zie slide 9).
- Bevoegd gezag afhankelijk van de relevante belangen (Minister, GS of dagelijks bestuur waterschap), Minister kan delegeren aan GS (maar instemming GS verplicht, 5.44b Ow).
- Vroegtijdige publieksparticipatie - 'uiterlijk bij aanvang van verkenning'
- VKB kan leiden tot plan-mer-plicht (16.34, tweede lid Ow).
- Projectbesluit kan project-mer-(beoordelings)-plichtig zijn.
- VKB niet vatbaar voor beroep bij de bestuursrechter en niet rechtstreeks bindend.
- Uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing.
- Rechtstreeks beroep bij de Afdeling en versnelde beslistermijn (binnen zes maanden na ontvangst verweerschrift)
- Mogelijkheid tot toepassen van coördinatieregeling (5.45 Ow).

Voordelen

- Eén projectbesluit kan meerdere (geïntegreerde) vergunningen bevatten (en ook het omgevingsplan wijzigen).
- Toepassing projectprocedure + coördinatieregeling Afd 3.5 Awb (versnelt realisatie).
- VKB heeft een belangrijke meerwaarde bij de trechtering van een abstracte opgave naar een concreet projectbesluit.
- VKB wenselijk bij controversie in de omgeving, meer gevolgen voor de fysieke leefomgeving en bestuurlijke gevoeligheid (*Kamerstukken II 2013/14, 33962, 3, p. 184*).
- Afdeling moet binnen 6 maanden na ontvangst verweerschrift uitspraak doen (art. 16.87 Ow), tenzij bijzondere omstandigheden.

Nadelen

- Alleen voor concrete projecten.
- Langere doorlooptijd door verplichte verkenning (inhoud van het participatieproces is vormvrij).
- Voorkeursbeslissing is plan-mer-plichtig als het voornemen is genoemd in bijlage V Ob. In dat geval is het projectbesluit project-mer-plichtig.
- Bij integratie van vergunningen in projectbesluit verschuift ook verantwoordelijkheid voor de handhaving naar bevoegd gezag projectbesluit (Rijk of PNB)
- Integratie van vergunningen vergt gedetailleerd onderzoek (niveau vergunningaanvraag), TIL met ontwerpprojectbesluit niet altijd haalbaar. Dan beter toepassing coördinatieprocedure.
- Gebrek aan sturingsmogelijkheden van de gemeenten

Gemeentelijk project van publiek belang

Gemeentelijk project van publiek belang

Globale omschrijving

- Instrument voor realisatie van complex gemeentelijk project met publiek belang, eindigt niet in een projectbesluit maar in wijziging Omgevingsplan (WOP).
- Projectprocedure bestaat uit 2 fasen (verkenning + wijziging omgevingsplan).
- Procedurele bepalingen m.b.t. voornemen en verkenning en voorkeursbeslissing van de projectprocedure zijn van overeenkomstige toepassing.
- Bevoegd gezag: gemeenteraad, maar delegatie aan college van B&W mogelijk.
- Vroegtijdige publieksparticipatie – 'uiterlijk bij aanvang van verkenning'.
- Wijziging omgevingsplan kan leiden tot plan-mer-plicht.
- Uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing.
- Rechtstreeks beroep bij de Afdeling en versnelde beslistermijn (binnen zes maanden na ontvangst verweerschrift)
- Mogelijkheid tot toepassen van coördinatieregeling (5.45 Ow).

Voordelen

- Gemeenten houden de regie.
- Afdeling moet binnen 6 maanden na ontvangst verweerschrift uitspraak doen (art. 16.87 Ow), tenzij bijzondere omstandigheden.

Nadelen

- Alleen voor concrete projecten.
- Mogelijk te complex.
- Geen gezamenlijke verantwoordelijkheden voor eindsituatie.
- Geen integrale procedure (want elke gemeente apart).

Overige instrumenten

Instructiebesluit

Globale beschrijving

- Eenmalige opdracht van hoger bestuursorgaan aan lager bestuursorgaan. Alleen Rijk en provincies kunnen een instructie geven, en alleen als instructieregels niet toereikend zijn en het nationale c.q. provinciale belang reeds openbaar kenbaar is (art. 2.35 lid 2 Ow).
- Met een instructie geeft het hogere bestuursorgaan aan hoe lagere overheden hun taken of bevoegdheden moeten uitvoeren. Een instructie kan een opdracht bevatten om:
  - een besluit te nemen
  - een besluit niet te nemen
  - een besluit op een voorgeschreven wijze te nemen
- Ook kan een instructie gaan om een feitelijk handelen (doen of nalaten) om een taak of bevoegdheid uit te voeren. Of over de wijze van uitvoering.
- Een instructie is bedoeld voor beleidsdoorwerking. Het is geen correctie-instrument achteraf. Rijk en provincies dienen er terughoudend mee om te gaan. Daarom geldt bij het geven van een instructie verplicht overleg met het betrokken bestuursorgaan (art. 10.6 Ob). Meestal leidt dit tot overeenstemming en is een instructie niet meer nodig.
- Uitoefening van deze bevoegdheid is beperkt tot die gevallen waarbij het geven van de instructie noodzakelijk is met het oog op de in artikel 2.3, tweede lid Ow, genoemde belangen of gronden. Voor een instructie over het omgevingsplan geldt dat het nodig moet zijn met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties en sprake moet zijn van een nationaal of provinciaal belang.

Vorbereidingsbesluit

Globale beschrijving

- Tijdelijk instrument waarmee een bestuursorgaan ongewenste ruimtelijke ontwikkelingen kan tegenhouden terwijl nieuw ruimtelijk plan (projectbesluit of OP) wordt voorbereid.
- Heeft directe rechtskracht en maakt het mogelijk om vergunningen te weigeren of tijdelijke regels op te leggen voor bouwen, slopen of functiewijzigingen. Zo houdt het bestuursorgaan regie op toekomstige ontwikkelingen. Het besluit geldt maximaal één jaar, en er staat geen direct bezwaar of beroep tegen open.

Governance instrumenten

Globale beschrijving

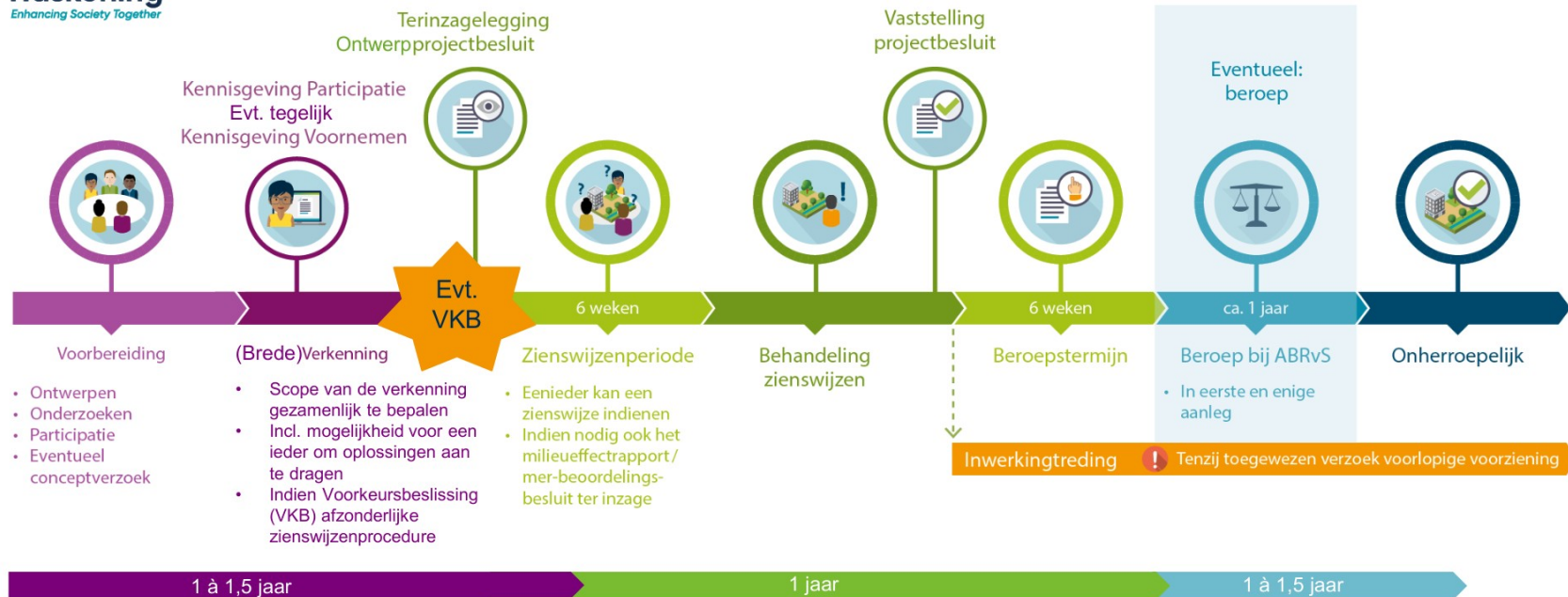
- **Samenwerkingsovereenkomst (SOK)/Bestuursakkoord (BAK):** legt de bestuurlijke en financiële afspraken vast tussen overheden of partners over de gebiedsontwikkeling en aanpalende zaken zoals Brede Welvaart, zodat helder is wie welke doelen, middelen en verantwoordelijkheden draagt. Schept gezamenlijke verantwoordelijkheden voor de eindsituatie
- **Procesconvenant** regelt de samenwerking met andere stakeholders in het proces: het beschrijft rollen, verwachtingen, informatie-uitwisseling en mijlpalen, en helpt daarmee het proces voorspelbaar en zorgvuldig te laten verlopen.
- **Overige governancebesluiten** kunnen bepalen hoe de besluitvorming, sturing en uitvoering georganiseerd zijn en zorgen voor duidelijke mandaten, structuur en interne afstemming binnen het project.

Overzicht stappen/doorlooptijden projectprocedure

Verkenningfase Projectbesluitfase

Projectbesluit procedure

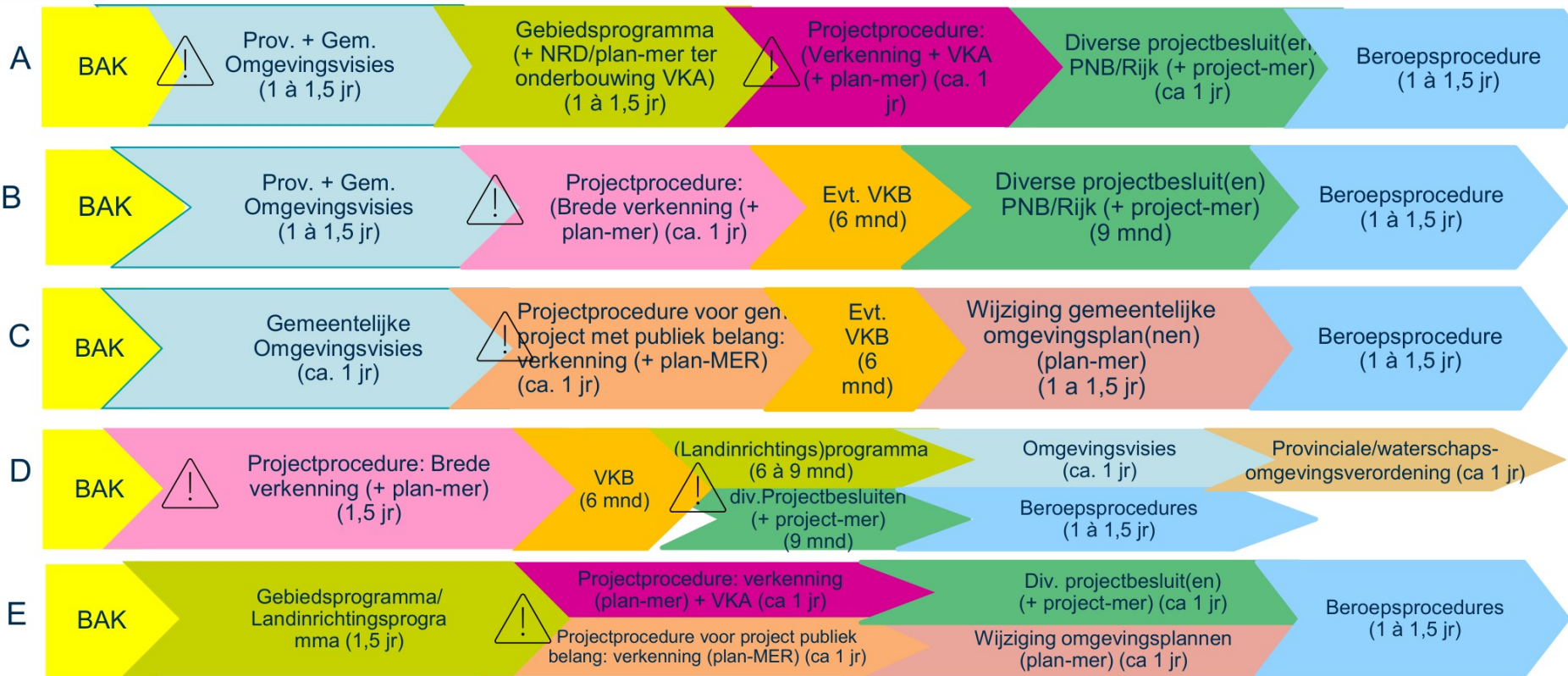
Welke 5 procedurescenario's zijn denkbaar?

- A. BAK + wijziging prov. + gem. omgevingsvisies → gebiedsprogramma (met plan-mer) ter onderbouwing VKA → diverse projectbesluiten PNB/Rijk (met project-mer)
- B. BAK + wijziging prov. + gem. omgevingsvisies → start projectprocedure: verkenning (met plan-mer) en evt. VKB → diverse projectbesluiten PNB/Rijk (met project-mer)
- C. BAK + wijziging gem. omgevingsvisies + start projectprocedure publiek belang: Verkenning (met plan-mer) → wijziging omgevingsplannen door gemeenten (plan of project-mer)
- D. BAK + start projectprocedure: Brede verkenning (met plan-mer) + VKB → input voor:
  - beleidspoor: gebiedsprogramma en wijziging omgevingsvisies/verordening
  - realisatiespoor: div. projectbesluiten PNB/Rijk (met project-mer)
- E. BAK + gebiedsplan/programma → start projectprocedure: **gezamenlijke** verkenning (met plan-mer) + VKA t.b.v. diverse projectbesluiten PNB/Rijk (met project-mer) t.b.v. wijziging omgevingsplannen door gemeenten (met plan- of project-mer)

In alle scenario's is een bestuursakkoord (BAK) noodzakelijk!

Optimalisaties d.m.v. parallelschakeling zijn mogelijk

Welke globale procedurescenario's zijn denkbaar?

Scenario A

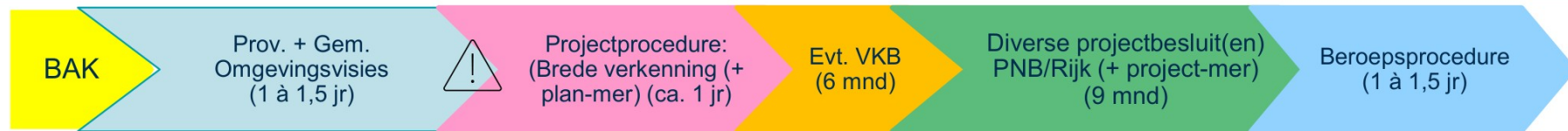
Voordelen

- Bestuurlijke afspraken goed vastleggen in BAK
- 'Koninklijke route': eerst zorgvuldige beleidsmatige afweging in omgevingsvisies/gebiedsprogramma en keuzes op elke bestuurslaag en daarna pas doorvertaling naar concrete projectprocedures
- Omgevingsvisie en programma zijn beide basis voor prolongatie voorkeursrecht
- Programma kan andere maatregelen bevatten dan alleen over de planologische procedures, en ook afspraken over de gezamenlijke opgave en wie wat wanneer doet
- Projectbesluit = wijzigt tevens omgevingsplan(nen)

Nadelen

- Opname in omgevingsvisies vergt altijd complete afweging op elke bestuurslaag
- Rijk is niet gebonden aan prov. + gem. omgevingsvisies
- (!) Gebiedsprogramma voor onderbouwing VKA dubbelt met de verkenning (als verplicht onderdeel van de projectprocedure)
- Programma na Omgevingsvisie is extra procedurestap, terwijl meerwaarde van combinatie niet erg duidelijk is
- Als Gebiedsprogramma niet eindigt met concrete projecten, kan je niet verder met projectprocedure
- Losse projectbesluiten leiden niet tot integraal WOP
- Relatief zware onderzoekslast door start met breed spoor
- Relatief lange doorlooptijd (5 jaar excl. beroepsproc.)

Scenario B

Voordelen

- Bestuurlijke afspraken goed vastleggen in BAK
- 'Koninklijke route': eerst beleidsmatige afweging en keuzes in omgevingsvisie op elke bestuurslaag
- Omgevingsvisie basis voor prolongatie voorkeursrecht
- Daarna doorvertaling naar concrete projectprocedures
- Brede verkenning waarborgt zorgvuldige ruimtelijke afweging en trechtering naar voorkeursoplossingen
- Extra zorgvuldige trechtering en betrokkenheid omgeving bij vrijwillige keuze voor VKB, waardoor doorlooptijd projectbesluit wellicht iets korter wordt
- Projectbesluit = wijzigt tevens omgevingsplan(nen)
- Middelzware onderzoekslast
- Gemiddelde doorlooptijd (3,5 à 4 jaar excl. beroepsproc.)

Nadelen

- Opname in omgevingsvisies vergt altijd complete afweging op elke bestuurslaag
- Rijk is niet gebonden aan prov. + gem. omgevingsvisies
- (!) Zonder gebiedsprogramma geen integrale afweging op gebiedsniveau (want omgevingsvisies zijn gekoppeld aan het grondgebied provincie/gemeenten), maakt tevens overgang naar projectprocedures moeilijker
- Projectprocedures door Rijk/PNB, gemeente heeft geen formele bevoegdheid (anders dan reguliere advies- en instemmingsbevoegdheden)
- Losse projectbesluiten leiden niet tot integraal WOP

Scenario C

Voordelen

- Bestuurlijke afspraken goed vastleggen in BAK
- 'Koninklijke route': eerst beleidsmatige afweging en keuzes in omgevingsvisie op elke bestuurslaag
- Omgevingsvisie en WOP basis voor prolongaties voorkeursrecht
- Daarna doorvertaling naar concrete projectprocedures
- (brede) verkenning waarborgt zorgvuldige ruimtelijke afweging en trechtering naar voorkeursoplossingen
- Extra zorgvuldige trechtering en betrokkenheid omgeving bij vrijwillige keuze voor VKB, waardoor doorlooptijd projectbesluit wellicht iets korter
- Gemeenten houden de regie en projectprocedure eindigt met integraal WOP (per gemeente)
- Gemiddelde doorlooptijd (4 jaar excl. beroepsproc.)

Nadelen

- Opname in omgevingsvisies vergt altijd complete afweging op elke bestuurslaag
- Rijk is niet gebonden aan prov. + gem. omgevingsvisies
- (!) Zonder gebiedsprogramma geen integrale afweging op gebiedsniveau (want omgevingsvisies zijn gekoppeld aan het grondgebied provincie/gemeenten), maakt tevens overgang naar projectprocedures moeilijker
- Geen integrale wijziging OP (want elke gemeente wijzigt apart), risico is afhankelijk van aard project
- Rijk/PNB hebben minder regie (evt. instructiebesluit)
- Mogelijk te complex (gemeenten geen praktijkervaring)
- Onderzoekslast primair bij gemeenten

Scenario D

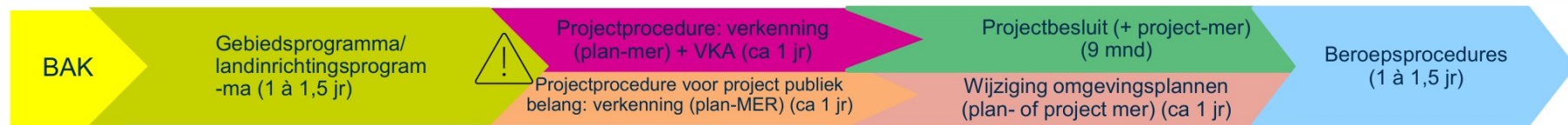
Voordelen

- Bestuurlijke afspraken goed vastleggen in BAK
- Verkenningfase projectprocedure levert ook input voor gebiedsprogramma (sporen lopen samen op)
- Brede verkenning waarborgt zorgvuldige ruimtelijke afweging en trechtering naar voorkeursoplossingen
- Extra zorgvuldige trechtering en betrokkenheid omgeving bij vrijwillig VKB, waardoor doorlooptijd projectbesluit wellicht iets korter wordt
- Programma is basis voor prolongatie voorkeursrecht
- Verkenning of VKB is zowel basis voor wijziging beleidspoor (gebiedsprogramma, div. omgevingsvisies en verordeningen) als het realisatiespoor (diverse projectbesluiten)
- Projectbesluit = wijzigt tevens omgevingsplan(nen)
- Relatief korte doorlooptijd tbv realisatiespoor (ca. 3 jaar excl. beroepsproc.)

Nadelen

- (!) Nog niet duidelijk welk project(en) te kiezen als basis voor opstart brede verkenning
- (!) Als uitkomst Verkenning of VKB (nog) niet kwalificeert als een project, kan je niet verder met projectbesluiten, maar wel met het beleidsspoor (voordeel)
- Losse projectbesluiten leiden niet tot integraal WOP
- Veel stappen tegelijk, complex proces

Scenario E

Voordelen

- Bestuurlijke afspraken goed vastleggen in BAK
- Eerst zorgvuldige integrale ruimtelijke afweging in gebiedsprogramma en landinrichtingsprogramma (Drimmelen) en daarna pas doorvertaling naar concrete projectprocedures (en optioneel in omgevingsvisies)
- Sluit aan bij besluit BOL 1/12 over gebiedsuitwerking
- Als gebiedsplan wordt vormgegeven als programma dan juridische basis voor prolongatie voorkeursrecht
- Gebiedsprogramma is basis voor start gezamenlijke verkenning (Rijk/PNB en gemeenten), gevolgd door projectbesluiten en wijziging OP
- Projectprocedure Amergebied kan wellicht al tijdens afronding gebiedsprogramma starten
- Door vroege WOP wellicht minder projectbesluiten nodig
- Relatief korte doorlooptijd tbv realisatiespoor (ca. 3 jaar excl. beroepsproc.)

Nadelen

- (!) Afstemming opzet verkenning en verdeling projectprocedures op voorhand nog onduidelijk
- Losse projectbesluiten leiden niet tot integraal WOP
- Veel stappen tegelijk, complex proces
- Substantieel deel onderzoekslast bij gemeenten
- Afspraken met Rijk/TenneT nodig over proces lopende projectprocedures

Voorlopige beoordeling scenario's

- In alle scenario's is tijd nodig voor goed bestuursakkoord (BAK) met voldoende aandacht voor implementatie concept Brede Welvaart in keuzeprocess
- Scenario's A, B en C komen traag op gang door volgorde beleidspoor vs realisatiespoor
- Scenario's D en E kunnen keuzes in lopende of nog te starten projectprocedures (PoM, Nederwiek 3, 380 kV GTB-KIJ/CST, DRC, DSC, waterstofnetwerk ZWN en WAD) relatief makkelijkst 'meenemen' in eigen afwegingsproces
- Scenario E kan leiden tot minder projectbesluiten (want na vaststelling WOP wellicht niet meer nodig, als projecten in overeenstemming zijn met OP)
- Alle scenario's bieden mogelijkheden tot prolongatie voorkeursrecht
- Scenario E sluit aan bij afspraken in BOL 1/12
- ...

Inzichten/vooraankondigingen t.b.v. BOL in juni 2026

1. Instrument Projectbesluit uit de Omgevingswet niet bruikbaar voor strategische (ruimte)reserveringen (alleen geschikt voor concrete projecten). Vastlegging in gemeentelijke Omgevingsplannen is onontbeerlijk, maar daarvoor is dus een ander instrument nodig.
2. Inhoud bepaalt vorm!
Inhoud wordt bepaald in integrale gebiedsvisie en daarop te baseren programmering.
Houtskoolschets / kansenkaart voor integrale gebiedsvisie is einde 2026 gereed. (Pas) dan optimale instrumentatiemix selecteren.
3. Dit roept vraag op wat er in 'voorliggende' periode wenselijk en noodzakelijk is qua instrumentatie en governance voor de urgente (omgevings-)besluiten en investeringen.
Kip-ei situatie voorkomen door in de lopende projectbesluiten te beslissen wat bijbehorende versterking brede welvaart en leefomgeving is.
4. Z.s.m. van start met BAK die toeziet op afspraken over integrale gebiedsvisie of –programma, invulling van het concept Brede Welvaart en de besluitvorming in de 'voorliggende' periode.

Aandachtspunten tbv eindrapportage

- Implementatie voornemen opstellen gebiedsplan
- Opname concept Brede Welvaart in BAK vergt waarschijnlijk meer tijd (Q1 → Q2)?
- Tempoverschillen en inhoudelijke koppelingen tussen concrete projectprocedures en vervolgonderzoek (na BOL juni) n.a.v. reactie PNB/KGG
- Tempoverschil Amergebied/HiM (circa 1 jaar) en Drimmelen (?)
- Wijze van vastlegging nieuwe geluidproductieplafonds: in elk los projectbesluit (incl. WOP) en aansluitend integraal in een WOP (per gemeente)?
- Gelijktijdigheid beleidsspoor/projectspoor
- Vóór september 2028 gebiedsvisie of -programma i.v.m. prolongatie voorkeursrecht
- Toepassing instructiebesluit mogelijk als de gemeenten bereid zijn tot een WOP (evt. via toepassing projectprocedure voor gemeentelijk project van publiek belang)?